

GULDBORGSUND

RESUMÉ AF INDSATSPLANEN FOR GRUNDVANDSBESKYTTELSE

2024

RESUMÉ AF INDSATSPLANEN FOR GRUNDVANDSBESKYTTELSE

2024

RESUMÉ AF INDSATSPANEN FOR GRUNDVANDSBESKYTTELSE

Formålet med udarbejdelsen af indsatsplaner, er at sikre borgerne rent drikkevand – nu og i fremtiden. Det gøres ved at gennemføre indsatser, der beskytter grundvandet mod fremtidig forurening.

Det er hjulmet i lov om vandplanlægning § 7, at forringelse af tilstanden af alle overfladevandområder og af alle grundvandsforekomster forebygges, og balancen mellem indvinding og grundvandsdannelse sikres.

Indsatsplanen for Guldborgsund Kommune omfatter alle kommunens p.t. 35 almene vandforsyninger, fordelt på 41 behandlingsanlæg.

Resuméet er ikke udtømmende, men beskriver de væsentligste punkter i Indsatsplanen, for at opnå en bæredygtig indvinding samt bedre grundvandsbeskyttelse.

Grundvandsforekomster.

Guldborgsund Kommune er omfattet af Vandområdeplanerne – vandområdedistrikt Sjælland (VP3). I VP3 basisanalyse for Vandområdeplaner 2021 – 2027 er de terrænnære, regionale og dybe grundvandsforekomster udpeget over hele landet.

I VP3 analysen er den kvantitative tilstand (*bæredygtig indvinding*) vurderet i forhold til, hvor meget grundvand der er indvundet fra hver forekomst sammenholdt med grundvandsdannelsen.

Størstedelen af indvindingen på Falster sker fra det regionale kalkforekomsten, hvor det estimeret til at der indvindes ca. 2.777.711 m³/år. Fra sandforekomsten er det estimeret at der indvindes ca. 211.059 m³/år.

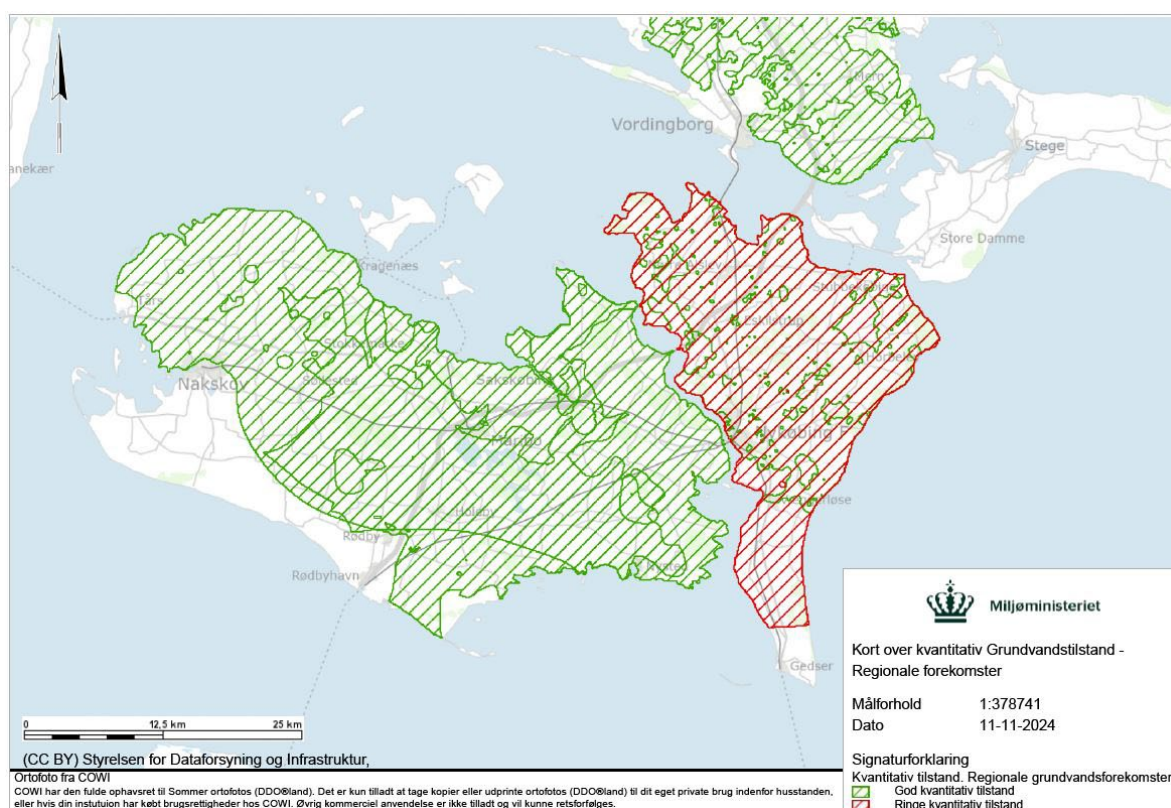
Kalkforekomsten og sandforekomsten på Lolland deles med Lolland Kommune. Den samlede indvinding fra kalkforekomsten på Lolland er estimeret til ca. 1.886.762 m³/år, samlet for begge Kommuner. Guldborgsund indvinder ca. 1.070.000 m³/år på Lolland siden. Den samlede indvinding fra sandforekomsten på Lolland er estimeret til 1.921.682 m³/år. Hvoraf Guldborgsund indvinder ca. 500.0000 m³/år.

Det betyder, at Guldborgsund Kommune indvinder lidt mere end Lolland Kommune indvinder fra forekomsten. Der ligger dog en større del af forekomsten i Lolland Kommune.

Kvantitative tilstand

Ifølge statens opgørelse i vandområdeplanerne (VP3) indvindes der fra kalken 52 % af grundvandsdannelsen og 1 % i sandforekomsten på Falster siden. På Lolland er det vurderet at der indvindes 30 % af grundvandsdannelsen fra kalken og men kun 14 % af grundvandsdannelsen fra sandmagasinet.

Statens vurdering er, at forekomsten er sårbar og i ringe kvantitativ tilstand på Falster, på baggrund af overindvinding (se figur 1). Guldborgsund kommune vurderer at magasinet er særligt sårbar over for saltvands optrængning (natrium og chlorid). Der er visse områder hvor saltvandet ligger højt, og forekomsten er sårbar over for kraftig indvinding. På nuværende tidspunkt har den udspreddingen af indvindinger samt den skånsomme indvindingsstrategi kunne forhindre, at der kommer flere boringer med overskridelser af natrium og chlorid.

Figur 1, Kvantitativ tilstand, Regional grundvandsforekomst

Kemiske tilstand

I VP3 er udpeget i forhold til den kemiske tilstand, på baggrund af fund af pesticider (se figur 2).

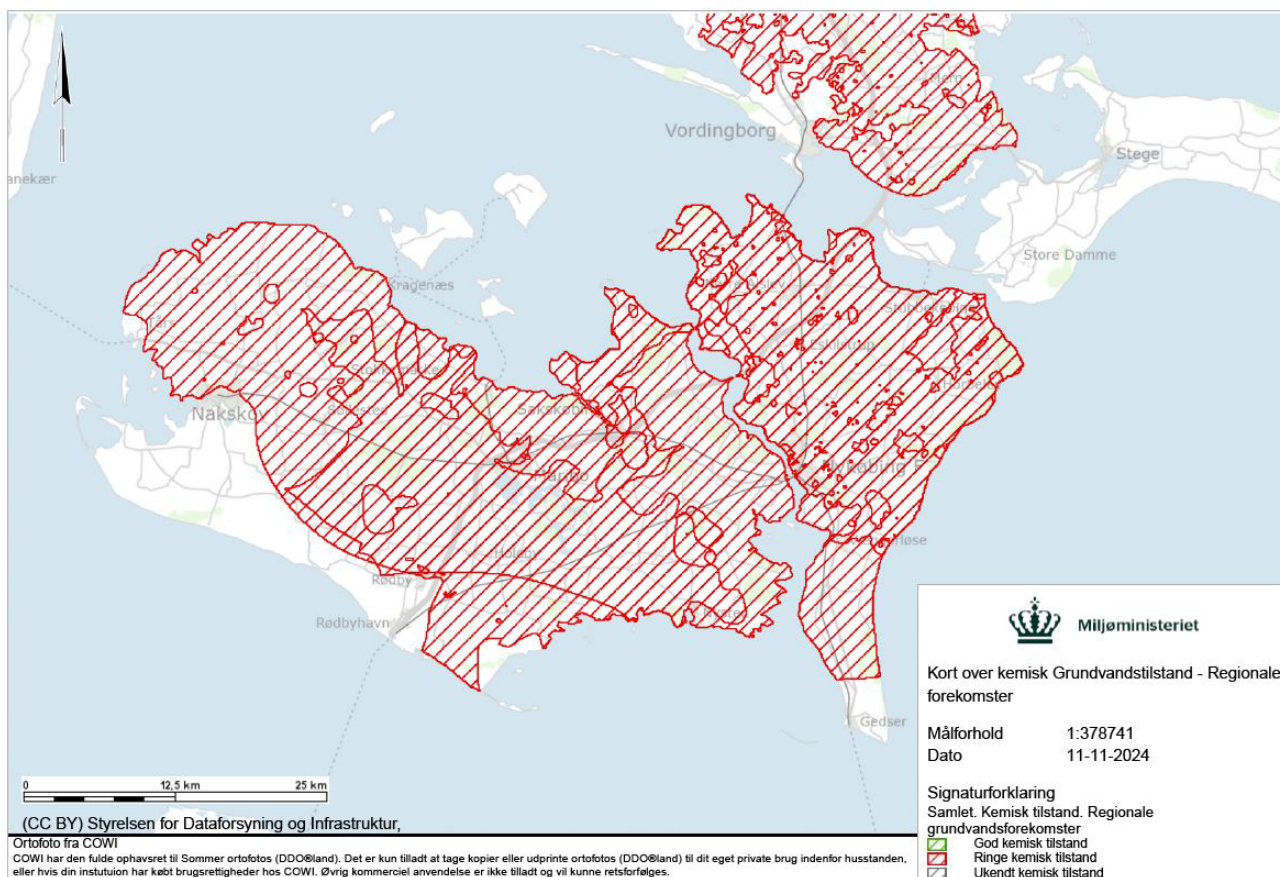
På Falster er det særligt pesticider i sandforekomsten, der udgør et truende problem for grundvandet.

Guldborgsund Kommune vurderer forekomsten til at være meget sårbar over for nedtrængning af især miljøfremmede stoffer. Den kvalitative tilstand i VP3 er vurderet som ringe (se figur 2), hvoraf dette skyldes, at flere boreriger har pesticider over grænseværdien (se figur 3).

Der er boreriger samt vandværker der har været nødsaget til at nedlægge sig på baggrund af overskridelser af pesticider.

I disse tilfælde har det været vurderet at der ikke burde etableres videregående vandbehandling, da der kunne modtages vand uden pesticid fra andet vandværk.

På nuværende tidspunkt er det kendt at der er flere boreriger med fund af pesticid, men ikke umiddelbart over grænseværdien endnu (se figur 4).

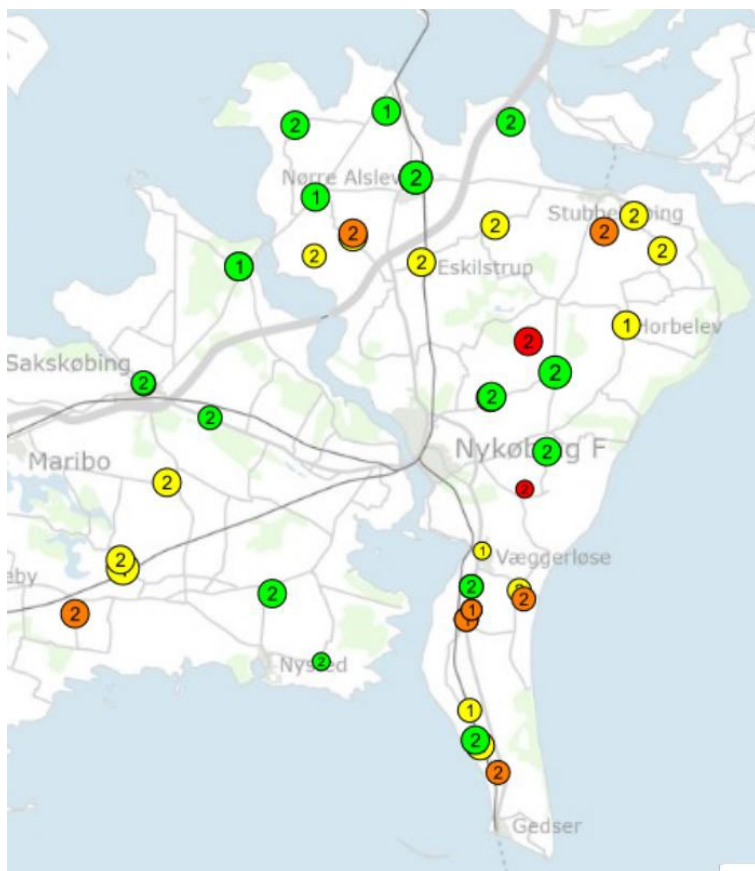

Figur 2, Kemisk tilstand - regionale forekomster

Initiativer og fremtidsplanlægning

Jf. § 1. i lov om vandplanlægning, skal det påses at der ikke sker yderligere forringelse samt fremme en bæredygtig vand anvendelse baseret på langsigtet beskyttelse af tilgængelige vandressourcer.

Det er Guldborgsund Kommunes vurdering, at en øget indvinding i kalkforekomsten på Lolland, umiddelbart ikke kan ske uden råvandet har behov for videregående vandbehandling. Samtidig bør der fokuseres på overindvindingen fra kalkforekomsten på Nord- og Midtfalster, hvor der er fund på at der er udfordringer med optrængning af salt i grundvand. Når chloridindholdet i råvandet er over ca. 30 mg/l, er det påvirket af salt grundvand og kan være følsom for intens indvinding (se figur 5).

Figur 5, Chlorid fund over 50 mg/l i råvandsboringer

Derfor vurderes det at der bør fokuseres på at prioriterer vandet til de forbrugere der har behov for vand af drikkevandskvalitet. Vise forbrugergrupper kræver ikke drikkevandskvalitet jf. deres branchekoder. Heriblandt er f.eks.:

- Biogas
- Dyrehold
- Beton
- Fisk på land
- Mark vanding og Marksprøjter

Der bør ses nærmere på om de overstående områder ville kunne aftage grundvandet, som ikke kan anvendes som drikkevand jf. drikkevandsbekendtgørelsen.

Egen indvinding til disse forbrugergrupper ville udløse en række fordele, heriblandt:

- Spredning af indvindingen.
- Kunne benytte ikke drikkevandsegne borer/områder/øgning af ressourcen.
- Vandværker med god vandkvalitet kunne få frigivet reservekapacitet til at hjælpe vandværker med dårlig vandkvalitet uden større ombygning eller nye borer, heraf mindre udgift til forbrugerne.
- På Nord- og Midtfalster vil der ofte kunne indvindes fra det overliggende sandmagasin, som ikke er overudnyttet, dermed formindskes overudnyttelsen.
- Hvis der fortsat indvindes fra kemisk dårlige borer eller disse områder kan det sikre at forureningen ikke spredes.

Som udgangspunkt ønsker Guldborgsund Kommune at forbrugere, som ikke har behov for vand af drikkevandskvalitet, at de på sigt, bør etablere egen indvinding. I de tilfælde skal forbrugeren ansøge om tilladelse til at etablere sin egen boring og desuden ansøge om en indvindingstilladelse hos kommunen. Sagerne vil blive vurderet individuelt, men blive set i sammenhæng med den samlede vandforsynings- og indvindingsstruktur i kommunen.

Indsatser og virkemidler.

For at kunne afhjælpe de tiltagende udfordringer, som grundvandsforekomsterne i Guldborgsund Kommune står over for, samt for at kunne imødekomme målsætning om en både god kemisk tilstand samt god kvantitativ tilstand vil der med fordel arbejdes hen mod følgende indsatser og virkemidler:

- Beskyttelse i BNBO
 - *Det er indsatsplanens målsætning, at der ikke foregår aktiviteter indenfor BNBO-områder, som er udpeget i udpegningsbekendtgørelsen, der kan resultere i, at der kan ske en forringelse vandkvalitet i indvindingsboringen. Der vil blive udformet en risikovurdering på hver enkelte boring, som vil danne grundlag for beskyttelsesgraden. Derfor kan der ikke forventes at Guldborgsund Kommune giver tilladelse til ny etablering og udvidelse af grundvandstruende aktiviteter i BNBO, som f.eks. beskrevet i miljøbeskyttelseslovens § 21c. Der opfordres til frivillige aftaler i de respektive BNBO-områder. Hvis dette ikke findes muligt, vil der jf. miljøbeskyttelsesloven, § 24 a, blive udstedt påbud om pesticidfri dyrkning på det udpeget område.*
- Skærpet tilsyn med Nitrat
 - *Nitratindholdet i råvandet, som indvindes til de almene vandværker, ikke overstiger 37,5 mg/l. Det kan ikke forventes at Guldborgsund Kommune giver tilladelse til ændringer i arealanvendelse, der kan tilføre grundvandet mere end 50 mg/l nitrat i indsatsområder (IO). Hvis nitratindholdet*

overstiger 37,5 mg/l skal der foretages foranstaltninger til at vende tendensen. Påbud om arealrestriktioner kan tages i anvendelse.

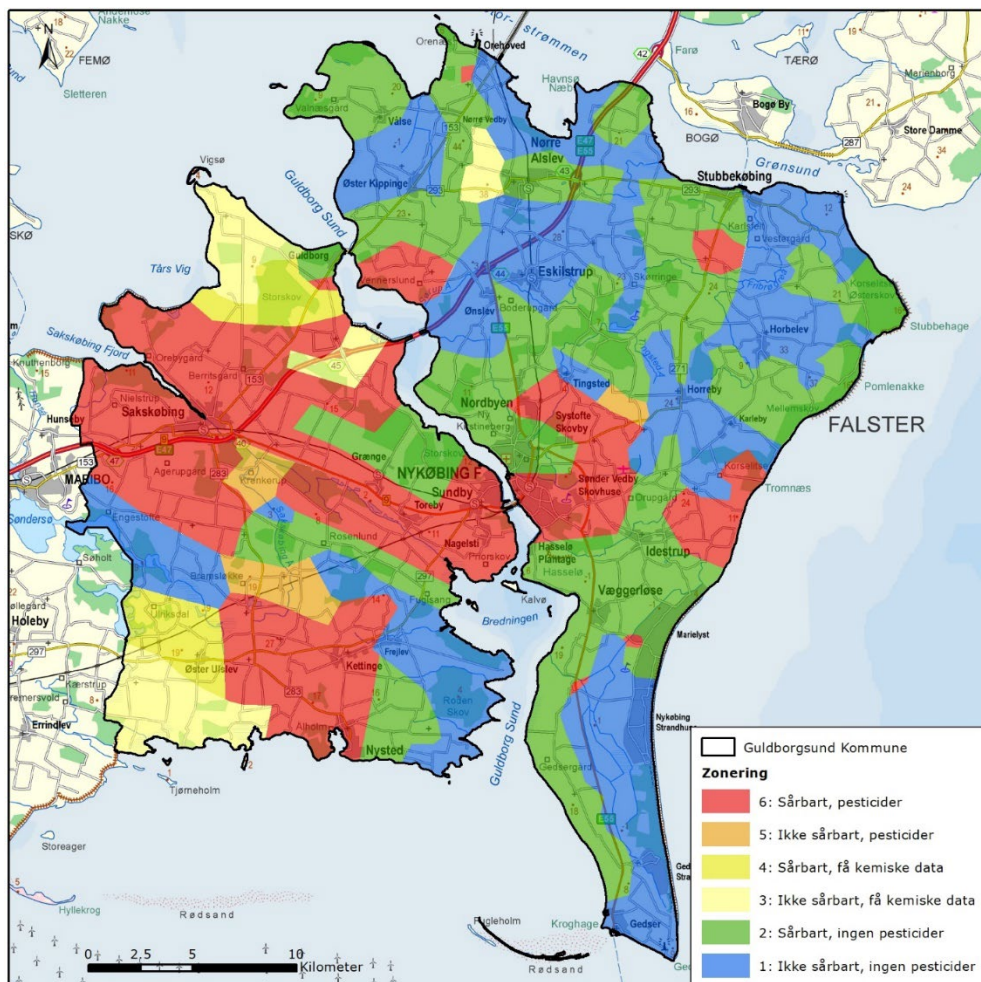
- Prioritering af Drikkevand uden indhold af pesticid
 - Det er indsatsplanens målsætning, at råvandet ikke indeholder pesticider over drikkevandets kravværdi. Heraf vil Guldborgsund Kommune ikke anvende pesticider på kommuneejede arealer, inklusive vejgrøfter/vejkanter.
 - I områder, hvor det primære grundvandsmagasin er fri for pesticidforurening, vil Guldborgsund Kommune prioritere indvinding til almene vandforsyninger og der kan ikke forventes tilladelse til indvinding fra primært grundvandsmagasin til mark vanding, gartneri eller husdyr, mm. medmindre der ikke kan findes andre alternativer.
- Spildevand
 - Der vil i indsatsplanen tages afsæt i at der indenfor BNBO, indsatsområder, indvindingsoplande samt områder med særlig drikkevandsinteresse, vil der ikke kunne forventes tilladelse til nedsivning af spildevand – hvis der af myndigheden er vurderet andre alternativer. Det samme vil gøre sig gældende for nedsivning fra anden aktivitet som kan vurderes som grundvandstruende. Ved tiltag vil det blive vurderet individuelt i forbindelse med sårbarheden af grundvandet og det materiale der ønskes udlagt. Der vil ikke kunne forventes tilladelse af Guldborgsund Kommune.
- Skovrejsning i forbindelse med Grøn trepart
 - Grøn treparts aftalen, fra 24 juni 2024, fokuserer på at der skal rejses 250.000 hektar skov frem mod 2045. Heraf skal der udtages 140.000 hektar kulstofrige lavbundsjord indend 2030. For at fokusere på kvælstofreduktion og jordfordeling vil der ifølge aftalen, igangsættes et strategisk opkøb af jord. Heraf ønskes der i aftalen, at arealfonden skal have en støtteordning til privat skovrejsning, hvor det påtænkes at det skal målrettes vandmiljø og drikkevandsbeskyttelse. Skovrejsning på landbrugsjord kan medvirke til at reducerer udvaskningen af nitrat og pesticider markant, og kan derfor anvendes som et virkemiddel til beskyttelse af drikkevand. Guldborgsund Kommune vil bistå til videreformidle vejledning herom til ansøgning mv.
- Sløjfning af brønde og boringer
 - Hvis Guldborgsund Kommune får viden om at en boring, inden for Områder med særlig drikkevandsinteresse og indvindingsoplande, ikke længere benyttes og evt. er afkoblet ledningsnettet, eller ikke er sløjfet korrekt m.v., vil kommunen, baseret på en individuel vurdering, forlange at boringen sløjfes efter gældende lovgivning.

Guldborgsund Kommune vil prioritere råvand uden fund af pesticid, eller pesticid under grænseværdien til den almene forbrugere, som har krav på vand af drikkevandskvalitet jf. Drikkevandsbekendtgørelsen. Det bestræbes at hvis vandværket står overfor overskridelse af pesticid vil de individuelt blive vurderet om videregående vandbehandling vil kunne tillades.

Videregående vandbehandling vil kun tages i brug i tilfælde, hvor der ikke er andre alternativer for vandværket.

Dette vil omfatte tilfælde, hvor det ikke er muligt eller økonomisk rentabelt at flytte indvindingen til andre steder, eller at opblande vandet for at komme under kvalitetskravet til drikkevand.

Hvis det vurderes at nabovandværket kan forsyne med vand af tilfredsstillende kvalitet og mængde, vil dette vægte højere end at et vandværk får tilladelse til at etablere videregående vandbehandling, da en sådan behandling vil påføre den almene forbrugere en større udgift.

Figur 6, Zonering i forhold til fund af pesticider i primære magasin og GIS risikoanalyse.

Guldborgsund kommune har igennem Rambøll fået udarbejdet en risikoanalyse i 2024 over Guldborgsund Kommune. Denne risikoanalyse er baseret på fund af pesticid i de primære magasiner. Denne zonering vil indgå, som en pejling på hvor sårbart området er for nedsvivning af miljøfremmedstoffer, hvorpå dette er baseret på nuværende fund.

Der vil i den fremtidig sagsbehandling. Heraf hvis der f.eks. ansøges om øget indvindingstilladelser, nye indvindingsboringer, boringer generelt, eller evt. ansøgning om skovrejsning til brug som virkemiddel til fordel for grundvandsbeskyttelse mv..

GULDBORGSUND

GULDBORGSUND KOMMUNE
CENTER FOR TEKNIK & MILJØ
PARKVEJ 37
4800 NYKØBING FALSTER

WWW.GULDBORGSUND.DK